

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กุหลาบ มัลลิกะมาส. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

กำชัย ทองหล่อ. "ภาษาและวรรณคดี." วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 1(เมษายน 2527): 3.

จินตนา ปิ่นเฉลียว. ดอกหญ้าสี่ซ่มพู่. กรุงเทพฯ: มงคลการพิมพ์, 2518.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชนิพนธ์ไกลบ้าน. เล่ม 2. พระนคร: แพร่พิทยา, 2508.

เจตนา นาควิธระ. "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี." ใน วรรณไวทยาการ: วรรณคดี. พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมาศศรแห่งประเทศไทย, 2514.

ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521.

ชัยพร วิฑูริ์สานต์. "ภาษาจากความรู้สึก." อักษรศาสตร์วิจารณ์. 1(มิถุนายน 2516): 6-13.

ชลดา ศิริวิทย์เจริญ. "การศึกษาลิขิตตะเลงพ่ายในแนวสุนทรียศาสตร์." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

ดวงฤดี บุญจันทร์. "การศึกษาเรื่องอิเหนาเพื่อการสอนภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาตรุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.

นงลักษณ์ แซ่มโซติ. "หาสรสในวรรณกรรมร้อยกรองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-พ.ศ. 2475." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

นราธิพงศ์ประพันธ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น. ภาษา วรรณคดี และวิทยาการ. พระนคร: ก้าวหน้า, 2504.

นิตยา คณโฑภาส. "ลักษณะเด่นของภาพห่อโคลงและภาพเห่เรือพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. คำพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2526.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. วิเคราะห์วรรณคดีไทย. ทรนคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
- ปรมาณูชิตชินโนรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระ. พระปฐมสมโพธิกถา. พิมพ์ครั้งที่ 5. ทรนคร: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2496.
- ประจักษ์ ประภาพิทยากร. "ชุมทางภาษาไทย." วิทยาสาร. 28(1 เมษายน 2520): 24-26.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. ภาษาถิ่น: การวิจัยและวิจารณ์. ทรนคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518.
- ปรีชา ช่างขวัญอิน. ศิลปะการเขียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพประทานพร, 2525.
- ผออบ โปชะภุชณะ. ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น, 2526.
- พิทยาลงกรณ์, กรมหมื่น. นิทานเวตาล. ธนบุรี: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2511.
- _____. จดหมายจากวางหรีว. ทรนคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2503.
- พิทยา เจริญสุวรรณ. "ศิลปะการใช้ภาษาในกวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์." ปริชญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ลัทธิเอาอย่าง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมบรรณาการ, 2516.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2526.
- รำเพย ไชยสินธุ์. "กระบวนการจินตภาพในวรรณกรรมร้อยกรองอีสาน." ปริชญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- ลักดา ปานุทัย. "วิเคราะห์สัญลักษณ์ในวรรณคดีไทย." ปริชญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

- ถึลลนา ตีริเจริญ. "อลังการในมหาชาติคำหลวง." ปรินญาอักษรศาสตร์คณะบัณฑิต
ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- วันเนา ยูเก้น. วรรณคดีเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2525.
- วิชากร, กรม. ลิลิตพระลอ. พิมพ์ครั้งที่3. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2494.
- _____. หนังสือเรียนภาษาไทยชกวรรณวิจักษ์ เล่ม1, เล่ม2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา,
2525.
- _____. หนังสือเรียนภาษาไทยชกภาษาพิจารณา เล่ม1, เล่ม2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2526.
- _____. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา,
2525.
- วิทย์ สีวะศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. พระนคร: สมาคมภาษาและหนังสือ
แห่งประเทศไทย, 2513.
- วิภา กงกะนันท์. วรรณคดีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่2. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2522.
- ศักดิ์ศรี แยมันดกา. "สุนทรียภาพทางภาษาในวรรณคดีไทย." ใน สรุปผลการสัมมนา
วรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, 2521.
- ศิลปากร, กรม. โคลงนิราศนรินทร์. พิมพ์ครั้งที่5. ธนบุรี: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2513.
- _____. บทละครอิเหนา. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2498.
- _____. ประชุมโคลงโลกนิติฉบับหอสมุดแห่งชาติ. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรบริการ, 2506.
- _____. ประชุมเพลงยาว. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรบริการ, 2507.
- _____. ประวัติและโคลงกำสรวลศรีปราชญ์. พิมพ์ครั้งที่4. ธนบุรี: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา,
2513.
- _____. สมุทรโฆษคำฉันท์. พระนคร: มปท, 2503.
- _____. เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน. พิมพ์ครั้งที่15. พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร,
2514.
- สิทธา พิณจิวทล และคณะ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. พระนคร: โรงพิมพ์
ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2515.

- สิทธา พินิจภูวนล และทิพย์สุนทร อนันบุตร. หนังสือเรียนภาษาไทย รายวิชา ท 021 การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2525.
- สิทธา พินิจภูวนล และประทีป วาทิกทินกร. ร้อยกรอง. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518.
- สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- เสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป. กามนิต. พระนคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา, มปป.
- อังคาร กัลยาณพงศ์. กวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์. พระนคร: สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2507.

ภาษาอังกฤษ

- Babcock, Natalie C. "Figurative Language as a Readability Variable in the Study of the Short Story." Dissertation Abstracts International. Vol.38 no.8 (February 1970) 3765-A.
- Harris, Brice. The New Book of Knowledge. Vol.6 New York: Grolier Incorporated, 1974.
- Holman, C. Hugh. "Figure of Speech" in The Encyclopedia Americana. Vol.11 New York: Americana Coporation, 1975.
- Huffman, Sylvia Jean. "Poetic devices in the Nibelungenlied symbol, metaphor, irony" Dissertation Abstracts International. Vol.35 no.4 (October 1974) 2297-A.
- Shaw, Harry. Dictionary of Literary Terms. New York: Mc Graw-Hill, Inc, 1972.
- White, Duffield. "The Figurative Language and the Fiction in the Poetry of Aleksandr Blok." Dissertation Abstracts International. Vol.32 no.11 (May 1972) 6462-A.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ลีธธา หินิจภูวนล คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมั่นถา คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา รักษาณี คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง นิมมานเหมินทร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณี มนัสไพบูลย์ โรงเรียนสาธิตมัธยม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การใช้อุปมา (Simile) คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีลักษณะบางอย่างเหมือนกัน โดยมีคำที่แสดงการเปรียบเทียบระบุไว้อย่างชัดเจน เช่น คำว่า เหมือน กล กุด ตึง ปาน เปรียบ ประหนึ่ง ฯลฯ เช่น ผมเอาจมเหมือนโยโย่
2. การใช้อุปุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นหรือคืออีกสิ่งหนึ่ง โดยไม่มีคำแสดงการเปรียบเทียบปรากฏอยู่ แต่จะใช้คำว่า เป็น หรือ คือ แทน เช่น ความรักคือยาชูกำลัง
3. การใช้บุคลาธิษฐาน (Personification) คือ การที่กวีกำหนดให้สิ่งที่ไม่ใช่คน สิ่งไม่มีชีวิต หรือนามธรรม มีกิริยาอาการอย่างคน เช่น กระจกร้องไห้ หรือกวีเอาความรู้สึกนึกคิดของคนไปใส่ให้สิ่งเหล่านี้ ทำให้มันมีความคิดคำนึงเหมือนเป็นคน เช่น กวีมองเห็นนกเกาะกิ่งไม้อยู่ตัวเดียวก็บรรยายว่านกมันมีความทุกข์ด้วยจากคอกของมัน
4. การใช้สัญลักษณ์ (Symbol) คือ การกล่าวถึงสิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งทีกล่าวถึงนั้นมีความสัมพันธ์หรือมีส่วนเหมือนกันกับอีกสิ่งหนึ่ง เช่น กวีใช้ กวางจันทร์ เป็นสัญลักษณ์แทนผู้หญิง ซึ่งโยงให้ถึงกวางหน้าผากผู้หญิง สดใส งดงาม ทั้งพระจันทร์วันเพ็ญของหญิงที่กวีกล่าวถึง
5. การกล่าวถึงความขัดแย้งคู่ขนานกัน (Paradox) คือ การที่กวีนำคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาใช้คู่กัน แต่คำที่นำมาใช้นั้นอธิบายสิ่งที่เป็นไปได้หรือเป็นจริงตามที่กวีบรรยาย เช่น ไม้งามกระรอกเจาะ ตัวไปใจอยู่
6. การกล่าวเกินจริง (Hyperbole) คือ การใช้คำหรือข้อความที่บรรยายเกินความเป็นจริง เป็นไปไม่ได้ตามที่กล่าวไว้นั้น เช่น ถึงม้วยกินสิ้นฟ้ามหาสมุทร ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน
7. การกล่าวเฝ้าความ (Allusion) คือ การที่กวีนำเอาบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์สำคัญที่รู้จักกันอยู่แล้วมาประกอบข้อความที่ต้องการกล่าว เช่น กวีนำเอาชื่อของตัวละครที่หลักพรากจากคนรัก ในวรรณคดีเรื่องต่างๆ มาประกอบการพรรณนาความสะเทือนใจเพราะจากนางที่กวีรัก
8. การใช้อุทาหรณ์ (Analogy) คือ การยกเรื่องราวหรือข้อความมากล่าว

เปรียบเทียบกับสิ่งที่กวีหรือตัวละครในเรื่องต้องการกล่าวถึง การใช้อุทาหรณ์จึงเป็นการเปรียบเทียบข้อความ แตกต่างจากการใช้อุปมาซึ่งเป็นการเปรียบเทียบคำ และการใช้อุทาหรณ์อาจไม่มีคำแสดงการเปรียบเทียบปรากฏอยู่ก็ได้ เช่น ชูชกยกเอาแม่น้ำทั้งห้ามาเป็นอุทาหรณ์เปรียบเทียบกับน้ำพระทัยของพระเจ้าวสันต

9. การกล่าวเข้ยกกล่าวประชด (Irony) คือ การใช้ถ้อยคำที่มีเจตนาให้เป็นการตักท้อคำว่า เสียดสี ประชดประชัน เขาจะเข้ยก แยกกัน เป็นสำคัญ เช่น อีเหนากล่าวเสียดสีนางบุษบาที่ยอมรับหมั้นกับจรกาวว่า "แม่นแผ่นดินสิ้นชายที่พึงเชย อยามีคู่เสียดเลยจะดีกว่า"

10. การใช้คำถาม (Rhetoric Question) คือ การใช้ข้อความที่เป็นรูปคำถาม เพื่อชี้หรือสะกิดใจให้คิดเอาเอง ไม่ใช่คำถามที่ต้องการคำตอบ เช่น การแสดงความสามัคคีพวาทิสันชาติ แล้วคนไทยยังแตกสามัคคีกันอีกหรือ

11. การเลียนเสียง (Onomatopoeia) คือ การใช้คำที่บังบอกเสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ฟ้าร้อง คริน คริน เสียงปึงตัง เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ

12. การเล่นเสียง (Alliteration) คือ การใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นซ้ำๆ กัน เช่น อ้อรุณแอร่มระเรื่อรุจี

13. การเล่นคำ (Puns on Word) คือ การใช้คำที่มีรูปหรือเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายแตกต่างกัน เช่น ถึง บางพูดพูด เป็นศรีศักดิ์ ไม่โรกเหมือนโรกเรา รุม กาม เป็นต้น

14. การใช้คำซ้ำ (Reduplication) คือ การใช้คำๆ เดียวซ้ำกันในการบรรยายความ เช่น หล่อนร้องไห้ น้ำตาไหลพรากพราก

15. การใช้คำที่มิสรความ (Understatement) ได้แก่การใช้คำในลักษณะต่อไปนี้

ก. การใช้คำที่เป็นภาษาเฉพาะของกวี หรือ การหลากคำ คือ ถ้อยคำที่กวีนำมาใช้เรียกบุคคลหรือตัวละครในเรื่อง เพื่อไม่ให้คำเรียกซ้ำๆ กัน เช่น เรียกผู้หญิงว่า นุช สมร แก้วกานดา แนนอก สายสวาท สมร ฯลฯ เรียกพระมหากษัตริย์ว่า พระพันปี พระทรงเคช จอมนรินทร์เทวราช ปันโลกา เป็นต้น

ข. การใช้คำที่ให้ความหมายกว้างขวางออกไป คือ ถ้อยคำที่กวีนำมาใช้นั้น จะให้ความหมายที่กว้างขวางออกไปจากความหมายของคำตามปกติ เช่น นุ่งกางเกง เข็มหลง

หมายถึง มุ่งกางเกงที่มีรอยปะ ซุน เต็มไปหมด จนรอยตะเข็บที่เย็บขึ้นไม่ทราบว่ารอยไหน เป็นรอยไหน

ค. การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพหรือความรู้สึก คือ การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพหรือความรู้สึกได้ทันที ไม่ต้องอธิบายความเพิ่มเติมให้ยืดยาวออกไปอีก เช่น วังเวียงชะวากหมา ถนนแผ่นศิลาสลอน ซึ่งให้ภาพหน้าผาที่เป็นเว้ง เป็นช่อง ระคะตาศไปควยแต่งหิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวภัทรภรณ์ หนั่นชัย เกิดวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2500 สำเร็จ
การศึกษอักษรศาสตรบัณฑิต จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา
2521 ปัจจุบันรับราชการเป็นอาจารย์สายวิชาภาษาไทย โรงเรียนสองพี่น้อง อําเภอสอง
จังหวัดแพร่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย